

Într-un amical colocviu din finalul Festivalului, încercând să ne apropiem de profilul *spectacolului de studio* (cred că termenul a îmbătrânit puțin, poate că *teatru de cameră* ar fi mai potrivit) nu este numai al spațiilor restrânse, ci și al textelor scurte și intense cu două, trei personaje. Se poate obține foarte mult la nivelul performanței artistice cu acest tip de texte. Ne-au dovedit asta Serenela Mureșan și Nicu Mihoc de la Târgu Mureș, dar și Costina Ciuciulică și Mihai Marinescu în *Provocarea* de Doru Moțoc, un text liric și filosofic, fragil și pozitiv în mesaje. Ideea că omul nu are aripi să zboare, dar o poate face cu ajutorul ideilor, este cât se poate de bine formulată. Fără a minimaliza valoarea unor spectacole, cred că spectacolul de studio nu este unul al decorului ca în *Mama E* de Mario Vargas Llosa de la Pitești sau *Soare pentru doi* de Pierre Sauvil de la Teatrul de Comedie din București. Dacă în spectacolul lui Bogdan Cioabă de la Pitești decorul era mai important decât spectacolul, la Teatrul de Comedie lucrurile stăteau, totuși, invers.

Bistrița

Dramaturgie românească la înălțime

Pe fondul **Festivalului Național de Teatru** (versiunea Marina Constantinescu) amenințat de gigantism, s-au desfășurat, în luna noiembrie alte trei-patru festivaluri (Pitești, Galați, Brașov) dar cel mai *inexplicabil* este **Festivalul Național de Teatru de la Bistrita** (18–23 noiembrie, 2007), organizat de Centrul municipal de cultură condus de Dorel Cosma. „Inexplicabil” pentru că Bistrița este singurul oraș din România fără un teatru profesionist care organizează un festival teatral de o asemenea anvergură. Dar șeful culturii din Bistrița, scriitorul Dorel Cosma iubește sincer teatrul, ca și primarul orașului, Vasile Moldovan, amfitrion atent și participant inimos la câteva spectacole. Cu asemenea resurse Bistrița poate visa la un teatru profesionist permanent. Combinat cu expoziții și lansări de carte după o rețetă ce aparține dramaturgului Cornel Udrea, festivalul, aflat în plină maturizare (s-a consumat a treia ediție), s-a desfășurat cu sala plină, fie că erau spectacole în matinee, fie seara.

Evenimentul a debutat frenetic cu *Gaițele* de Al. Kirîțescu de la Teatrul de Nord din Satu Mare, în regia lui Adrian Mihalache. Publicul a aplaudat minute în șir o mare comedie românească interbelică, fără să regrete o clipă că nu a vizionat *Monoloagele vaginului* sau *Fuck you Europa*. Andrei Mihalache a preferat, în interesul publicului, să compună o comedie muzicală, apelând la compozitorul Dumitru Lupu, celebru pentru cântecul *Gara noastră mică*. Cu toate acestea, *Gaițele* nu au devenit libret de operetă. Nu este o compoziție muzicală cu texte vorbite, ci un text vorbit, colorat cu momente muzicale, cu arii și coruri. În care excelează cele trei actrițe distribuite în *Aneta* (Rosa Demeter), *Lena* (Carmen Frățilă) și *Zoia* (Adina Vaida, cu o privire inocentă care ne amintește de Giulietta Masina din filmele lui Fellini). Important este că Andrei Mihalache reușește să plaseze spectacolul într-o lume care trăiește emoțional prin sunete intense, ridicări de ton și imprecășii. Un personaj remarcabil creează și Daniela Grad în rolul dificil al muribundeii *Margareta*, o marionetă fără voință proprie. Un tandem comic reușit este creat de Vasile Blaga (*Ianache*) și Cristian Dan (*Georges*), dar cea mai spontană (pe tipul femeii germane de tip nazist) rămâne Anca Șimilar în Frăulain. Din păcate, Alina Negru caricaturizează până la exasperare (exasperarea este deopotrivă a actriței și a spectatorului) în rolul Colette. Directorul de scenă știe să

țină echilibrul între melodramă și farsa tragică, cele două stări pe care le combină atât de omogen Kiriteșcu într-o, iată, neuitată capodoperă a literaturii române. Trupa de la Satu Mare este solidară și devotată ceea ce l-a ajutat, probabil, pe Andrei Mihalache să îi conducă spre succesul de public.

Viorel Baltag, în *Iona*, s-a arătat un maestru al dialogului cu un personaj imaginar. El „centrează și tot el înscrie”, cum se spune în sport, într-un binevenit recital cu *Iona* de Marin Sorescu de la Teatrul Bacovia din Bacău în care pune un pigment oltenesc cum nu se poate mai potrivit pentru frumoasa monodramă pe care a scris-o (și a vorbit-o) Marin Sorescu

Am fost bucuros, în calitate de comentator constant și optimist al pieselor sale, să asist la două spectacole cu texte de Cornel Udrea. Deși se grăbea să prindă trenul, Viorica Geantă Chelbea, fondatoarea trupei „Valiza cu teatru” din Brașov a prezentat un text energic și contestatar, intitulat *Pleci, așa, fără o vorbă?* în care două femei sunt închise în aceeași cameră, fiecare fiind plătită s-o asasineze pe cealaltă. Citim aici ca și în *România dragă, Elveția mea* a aceluiași autor, protestul împotriva cinismului planetar și a rechinismului de tip mafiot. Viorica Geantă Chelbea creează un interesant tip de cloșard feminin, viguros, cu ieșiri de o nesfârșită bunătate. Este acompaniată ireproșabil de Cristina Voicu, apariție furioasă desprinsă parcă din *Bonny și Clyde*. Daniela Butușină de la Teatrul „Alexandru Davila” din Pitești a interpretat unul dintre cele mai dramatice monologuri scrise de Cornel Udrea: *Gară pentru noi* (cu trimitere, firește la celebrul film *Gară pentru doi* al lui Nikita Mihalkov) în care nu doar condiția mizerabilă a femeii, ci eșecul condiției umane în general este luat în discuție. Daniela Butușină are o melancolie structurală care face ca toate elanurile personajului să fie mici eșecuri, iar relația cu spectatorii, pe care actrița o solicită mai tot timpul, să aibă ceva din dramatismul unui apel disperat. Teatrul Național din Târgu Mureș a prezentat *Cel ce primește palme* de Leonid Andreev în regia lui Kincses Elemer. Este unul dintre acele texte interbelice din lumea avangardei (care era și lumea cercului) cu un clown trist și patetic în descendența lui Charlie Chaplin. *Cel* (numele misteriosului personaj), părăsește lumea de succes, în care trăiește, în urma unei decepții conjugale, pentru a intra în universul neconvențional al cercului. Va fi în arena cercului *Cel ce primește palme*, un rol de mare succes. Textul rămâne patetic până la capăt. *Cel* a părăsit lumea obișnuită, dar își otrăvește iubita (Consuella, dresoarea de cai) și se sinucide din acest motiv. Nu putem însă uita că Kincses Elemer, autorul acestui spectacol modest, este cel mai interesant interpret al lui Cehov în România. În *Pescărușul* (Teatrul Național din Târgu Mureș), realizat acum doi ani, toată lumea se îneca în balta *noului teatru*. Îl vedem cu interes pe Cornel Popescu în rolul *contelui Mancini*, pe Aurel Ștefănescu în *Briquet*, directorul cercului, dar Serenela Mureșan este din nou o revelație. În *Eden* (un alt spectacol la o trupă particulară, unde a jucat alături de Nicu Mihoc) era o femeie trădată silită să trădeze. Efectul era copleșitor. Aici, este femeia pe care nu o iubește nimeni, nici măcar fiarele pe care le dreseză și este disperată.

Cine se mai ocupă în ziua de astăzi de Vasile Alecsandri? Petre Ciubotaru de la Teatrul Național din Iași, bineînțeles. Discipol al lui Miluță Gheorghiu, marele interpret al Chiriței și urmaș al lui Matei Millo, Petre Ciubotaru a schimbat rând pe rând costumul Chiriței cu al lui Clevețici apoi cu al lui Sandu Napoilă și al Paraponisitolui, jucând pe un scenariu compus de Ovidiu Lazăr. El realizează un triplu spectacol omagial: pentru Vasile Alecsandri, pentru Miluță Gheorghiu și pentru sine însuși. Actorul a excelat în travestiul din *Chirița în voiaj* cu care debutează spectacolul, încheind cu o emoționantă apariție în *Barbu Lăutarul* care moare odată cu celebra sa cobză pe care actorul o depune în cufărul de călătorii al lui Alecsandri, reprodus cu fidelitate după originalul de la Mircești. Cu acest final, Ovidiu Lazăr ne vorbește despre legătura indestructibilă dintre autor și personajele sale.